

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik-, Háromszék-, Maros-Torda-, Torda-aranyos- és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Postatakarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Lesz-e székely vasut?

Székelyudvarhely, 1916. április 27.

Egyik laptársunk melankólikus sorokban emlékezik meg a székelyudvarhely—csikszeredai vasut kiépítésének eshetőségéről és lényegében oda nyúlad ki, hogy ha az 1913-iki miniszteri leirat álláspontját vesszük alapul, akkor még *csekély* ezer évecskét is várhatunk addig, amíg e szomszédos — és mégis vasuton 254 kilométernyi messziségre kárhóztatott — két székely vármegye óriási távolságát megszüntethetjük.

Hát biz ez nagyon szomorú eshetőség. Olyan szomorú és szívet-lelket facsaró valóság, hogy egész bátran könnyezni is lehetne felette abban a tehetetlen hangulatban, mely reánk, székelyekre annyira nehezedik évtizedek óta — e téren...

A székely-kérdés tisztán közgazdasági természetű. A közgazdasági élet szíve, vérkeringésének központja pedig a vasut, mely nélkül nincs élet.

Most már az a kérdés, hogy éljen-e a székelység háboru után is, avagy megsemmisüljön és hirmondó se maradjon belőle a határvédő keleti bástyákon!?

Mi úgy látjuk, úgy érezzük, hogy a székelység hamisítatlan nemes magyar vére nemcsak lecsapolásra, bőséges öntözésre, hanem a legnagyobb áldozatokkal is szaporításra, erősítésre és itt, e vérral megszentelt földön való megtartásra érdemes — örökös időkön át...

Alkalmat, módot kellene adni tehát minden eszközzel arra,

hogy a Székelyföld közgazdasága előtérbe jusson oda, ahol helyét megállhassa és fejlődhessek.

Elmondottuk sokszor és ismételhettük még többször is, hogy ezt okosan, célszerűen kiépített vasutak nélkül soha elérni nem tudjuk...

Vajjon miért nincs nekünk, a Székelyföldnek végre-valahára megértő Messiásunk, aki ez egyetlen nagy bajunkban önzetlenül, izzó nemzeti és hazafias érzéstől áthatottan segítsen s ha kell életre-halálra e jobb sorsra érdemes népfajért sikra szálljon ott, ahol eredményt kivívni lehetne!?

A székelyek hősiességéről, vagyont, vért, életet áldozó hazafias készségéről ma már legendák beszélnek. A dicső 24-es honvédek és a hős 82-es vitézek kitörülhetetlen tetteikkel irták be nevüket a világháboru örökre emlékezetes történelmi nagy könyvébe.

Az a nép, az a székely nemzet, mely fiait, apáit és nagyapáit oly mérhetetlen bőséggel adta az ügy védelmére, joggal remélheti, sőt követelhetné is a meghallgatást ott, ahol az életben maradók jövő sorsa sem lehet közömbös.

Lesz-e székely vasutja a székelyeknek!? Vajjon a bűnös közönyösség kérge nem vonja-e be még hosszas időn át a fásult sziveket!?

Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni azt az égbekiáltó igazságtalan állapotot, amely ma a székely vármegyéket egymástól elválasztja.

Hiszen a Kolozsvár—Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy, valamint a Székelyudvarhely—Csikszereda között ma fennálló 807 kilométeres óriási távolságot — 306 kilométerre lehetne megrövidíteni és így 501 kilométerrel jönnének közelebb a székely vármegyék egymáshoz s ugyan-csak rövidebb uton juthatna az ország fővárosa is a keleti védőbástyához, hogy egyéb előnyök mellett, a Székelyföld most még paragon heverő természeti kincseit élvezhesse. De hát mi nem vagyunk a Balaton, melynek közgazdasági felvirágzásáért már oly sokat tettek. Igaz, hogy ott az illetékes körök sem aludtak, hanem fáradhatatlanul dolgoztak a közcél előmozdításán...

Dr Bernády György főispánnak sikerült 500 foglyot favágatás céljából elnyernie.

Vajjon a székely vasut földmunkájának legalább kinagyolásához nem lehetne-e hasonló módon egy pár ezer munkást sietve dologba állítani?

Dehogy nem. Bizony lehetne. Csak az a baj, hogy még a *csekély* ezer esztendőcske, mely alatt a műszaki tervezetek illetékes kezekbe kerülnek és megcsinálódnak — hiányzik...

Meddig!? Ki tudná azt most hamarjában pontosan megállapítani?

Szegény ember dolgát — boldog Isten birja...

Viszont azonban: Szemérmetes koldusnak — üres a tarisznyája!

Zörgessünk. A székelyföldi sajtó hasábjaira kivétel nélkül vegyen fel egy mondatot állandó emlékeztetőül: „Székely vasutat a székelyeknek!” Ha e

jelszó mellett rendíthetetlenül kitartunk, talán mégis csak lesz eredménye...

Betegh Pál.

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1915 szeptember 25-én kiadott 274-ik számú veszteség lajstromába foglalt székelyudvarhelyi csász. és kir. 82-es ezredbeli tiszték és legénység névsora (LXVII. közl.)

Hadnagy Gábor 8 mz. Udvm. Fialfalva 1889 ms.

Ilyés Lajos 8 mz. Csikvm. Ditró 1889, meghalt 1915 július 25. — Imre Péter 8 mz. Csvm. Tekerőpatak 1889 megs. — Incze Gyula 8 mz. Csikménáság 1890 ms.

Józsa György 8 mz. Udvm. Homoródmás 1890 ms.

Kajcsa Antal 8 mz. Csvm. Kozmás 1890, meghalt 1915 július 22. — Kánya Gergely 8 mz. Csikszentgyörgy 1890 ms. — Károly Márton 8 mz. Udvm. Alsósófalva 1889 ms. — Károly Zsigmond 8 mz. Udvm. Alsózófalva 1888 ms. — Kedves József 8 mz. Csikmindszent 1887 ms. Kedves József 8 mz. Csikszentdomokos 1888, meghalt 1915 július 20. — Kelemen Imre 8 mz. Csikvm. Gyergyóditró 1890 ms. — Köllő István 8 mz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1886 ms. — Kolozsi János 8 mz. Udvarhvm. Lövete 1889 megs. — Kolumbán Vencel 8 mz. Csikvm. Gyergyótlgyes 1888 megs. — Kopacz Imre 8 mz. Csikcsicsó 1888 ms. — Kosztándi Antal 8 mz. Csikszentgyörgy 1887 ms.

Markó József 8 mz. ms. — Miklós Mózes 8 mz. Udvm. Farkaslaka 1887 ms.

Nagy Károly 8 mz. Udvm. Erdőfüle 1893 ms.

Sántha Dénes szakaszvezető 8 mz. Udvm. Magyarzsákod 1885, meghalt 1915 július 25. — Sütő Gergely 8 mz. Udvm. Vargyas 1890 ms.

Szász Ferenc tizedes 8 mz. Udvm. Nyikómalomfalva 1888 ms.

Tófalvi Máttyás 6. őrvezető 8 mz.

Udvm. Kápolnásfalu 1892, meghalt 1915 július 25

Vizi József 8 mz. Csikvacsárcsi 1882 ms.

Az 1915 augusztus 3-án kiadott 227. sz. veszteség lajstrom szerint:

Dr Juhász János tart. zászlós 3 pótsz. Komáromvm. Ácz 1889 hadifogoly (Innokentiewskaia, Irkutsk tartomány, Oroszország).

Antal Károly pótt. őrzető 2 pótsz. Csikszentimre 1883 hadifogoly (Oroszország).

Bakó Gergely pótt. Udvm. Bogárfalva 1887 hadifogoly (Innokentiewskaia, Oroszország). — Balázs István (Lőrincé) 12 sz. Csvm Gyergyóremete 1894 hadifogoly (Oroszország).

— Bálint Mózes 1 sz. Udvm. Medesér 1891 hadifogoly (Spassk, Oroszország). — Balog Sándor pótt. 4 pótsz. Udvm Székelyszombor 1889 hadifogoly (Innokentiewskaia).

Bárb György (Gencsi) pótt. Csvm. Gyergyóbékás 1890 hadifogoly (Oroszország). — Bernát Ignác 5 sz. Csvm. Szárhegy 1887 hadifogoly (Beresowka Oroszország). — Bilibók János (Miklósé) 2 sz. Csikgyimesbükk 1890 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország).

— Birtalan Sándor pótt. 4 pótsz. Udvm. Székelyvéczke 1883 hadifogoly (Oroszország). — Butyila György pótt. 4 pótsz. Csvm. Gyergyóbékás 1883 hadifogoly (Petro-pawlowsk, Oroszország).

Csató Aladár c. őrzető 1 pótsz. Csvm. Gyergyótölgyes 1885 hadifogoly (Pensa, Oroszország). — Csiki György 3 sz. Udvm. Kápolnásfalu 1889 hadifogoly (Pestschanka, Oroszország). — Csizsér Ferenc c. őrzető 14 sz. Csikszentkirály 1892 hadifogoly (Beresowka, Oroszország).

(Folytatjuk.)

Gondolja meg

mindenki, hogy mindenki adósa egy-egy katonának és ezt az adósságot csak úgy róhatja le, ha róla gondoskodik...

Ezekkel a nagy jelentőségű szavakkal fejezte be elnöki megnyitóját Gróf Mailáth József a Magyar Gazdaszövetség és a Magyar Társadalomtudományi Egyesület által 1916 április 14-én Budapesten, a Nemzeti Múzeumban rendezett előadásán.

A lánglelkű gróf e beszédében egész programját adta a társadalmi munkának a rokkantak telepítését illetőleg és a következőket mondotta:

Közéletünknek három nagy sebe van, mely a magyar nemzet testén régóta rágódik: a gyermekhalandóság, a tüdővész és a kivándorlás.

A gyermekhalandóságot a rossz közegészségügyi adminisztráció és az érzék hiánya okozza, mely a központot és a vidéket egyaránt uralja, de betetőzte a bajt az egyke-rendszer, melyet nem rég egy orvosi tekintély nem tartott olyan veszedelmesnek.

A tüdővész már rég foglalkoztatja a szívet és érzékel biró emberbarátokat, ez a kérdés most is aktuális lett.

A kivándorlás e pillanatban szünetel ugyan, de ismét felütheti a fejét, ha a vonzó és taszító okok, melyek irányítják, ismét működni fognak.

A vonzó okok kivándorlásra csábítják, a taszító okok kivándorlásra készítik embereinket. Ez ellen, amint azt már unostalan különböző alkalmakkor hangoztattam, csak úgy védekezhetünk, ha a vonzó okokat kisebbitjük, a taszító okokat eltüntetjük, vagyis ha kieszközöljük, hogy embereink jól érezzék magukat nálunk: ehhez pedig kell jó közigazgatás, olcsó igazságszolgáltatás, bölcs birtokpolitika és foglalkoztatási alkalom.

A már második évében duó borzalmas háboru a szabad kereskedelmi rendszert fölborította. Fölborította azt a rendszert, amely nálunk még mindig uralkodó volt, mely minden társadalmi és gazdasági tényezőt magára hagyott és így nem a társadalmi békét, hanem a társadalmi harcot jelentette. A háboru után azonban minden téren, a társadalmi és gazdasági téren is, a békének és a békés munkának kell uralkodónak lenni. A békével együtt jár az összetartás és együttműködés, különösen ha abból a pártpolitikát ki tudjuk kapcsolni.

Hiszem, sőt meg vagyok győződve, hogy ez a békés munka egyik téren sem fog oly mértékben érvényesülni, mint a háboru rokkantjainak védelmében, azok munkaképességének emelésében s minden téren való támogatásában. Egészen igazságos és méltányos is, ha mi azokat a hős katonáinkat, akikre egész Európa tekintete volt irányítva és akik a magyar névnek oly dicsőséget szereztek, akik páratlan önfeláldozással és rettenthetetlen bátorsággal védtek meg azt az áldott földet, amelyet őseink elfoglaltak és amelyet Magyarországunknak hívnak és amelyet a muszka hengerrel akartak számos ellenségeink elpusztítani, elrabolni, méltányos és igazságos tehát, ha ezeknek a hőseknek fáradságuk, nélkülözésük, szenvedéseik jutalmául, amidőn sebesülten, betegen, vagy mint rokkantak jönnek vissza, mi azoknak abból a földből adjunk vissza, amelyet nekünk megtartani tudtak. De itt azt a szerény kérelmet intézem a társadalomhoz, csak az ígérjen a magából földet, akinek van, mert ha az ígér, akinek nincs, a földosztásba való beavatásában megy, ebben a villanyvill világban ez nagyon veszedelmes lépés.

A rokkantügy a társadalomnak és az államnak egyaránt fontosabb teendői közé tartozik már most a háboru alatt, de még fontosabb lesz ez a feladat a háboru után, mert akkor fogjuk csak tudni, hogy mily nagy a száma a rokkantaknak.

A rokkanttelepítés feladatainak sokfélesége utal arra, hogy ilyen szé-

leskörü, ezernyi különféle munkát kívánó feladatra sem az állam, sem a társadalom, sem egyes intézetek nem képesek. Ha mindenki maga akar minden dolog fölött urrá lenni, elismerem, egy-kétezer rokkantát sikerülni fog teljesen jól ellátni és ezeket a mintatelep helyeket büszkén mutogathatjuk majd a külföldi érdeklődőknek. Azok a számos ezrek azonban, akik a gondoskodásból kimaradnak, mélyen csalódva reményeikben és várakozásaikban, fogcsikorgatva fogják nézni nyomoruságuk és szenvedéseik közepette ezeket a mintatelepeket.

Tehát nem Potemkin-falvakra, hanem általános nagy segítségre van szükség és ezt — ma már tudatában vagyunk ennek — csak összes erőinknek teljes megfeszítésével érhetjük el. A magyar nemzetnek ezen, a hősek iránt tartozó nagy adósság törlesztéséből mindenkinek kivétel nélkül ki kell vennie a részét, viszont a munkából nem szabad visszaszorítanunk kicsinyes szempontok miatt semmiféle, még olyan jelentéktelennek látszó segítő erőt. A buzgalom nálunk minden téren szalmalángként mutatkozik, de gondoljuk meg, hogy itt nem egy-két év görögütizes munkájáról, hanem évtizedek erőmegfeszítéséről van szó, a rokkantjainknak nem szabad sebesült katonáink sorsára jutni, akik közül az elsőket virágcsokorral és Gerbeaud-cukorral fogadtak, a többieknek azután már egy pohár víz sem jutott.

A földolognak azt tartanám, ha elsősorban maga az állam vetne számot pénzügyi erejével, e célra rendelkezésre álló földterületével és azokkal a szükséges reformokkal, amelyek a rokkanttelepítést a törvényhozás útján előre juttatni hivatják. Nem kellene azokat a reformokat az utolsó pontig kidolgozni, csak kijelölni azt a hatáskört, amelyet az állam a maga számára tart fenn: nehogy hatásköri összeütközések támadjanak állam és társadalom között és elkedvetlenedjenek olyan érdemes egyének és olyan egyesületek, melyeknek közremunkálása igazi érték a rokkantak telepítésének megoldására.

Nálunk, sajnos, az állam évtizedek óta hatalmi túltengésben szenved. Kiskorúságban nevelte a társadalmat úgy, hogy ma mindenki az államtól vár mindent és az állam mindent maga akar megtenni. Az ilyen nagy feladatokat, mint a rokkantak telepítése, az állam a társadalom hatóság, egybehangzó közreműködése nélkül nem képes keresztülvinni, a kezdeményezést, az irányítást, az ellenőrzést magára vállalhatja, a végrehajtást már nem eszközölheti egy-maga, arra szüksége van az összes társadalmi tényezők együttes, önfeláldozó, egyetértő munkájára. A hivatalos szervezetek mellett azonban feltétlen szükség volna a rokkantak telepítésének társadalmi propagálására valamely országos társadalmi szervre, vagy központra rábízni úgy, mi-

ként Németországban a Damaschke vezetése alatt álló Bodenreformerek tették magukévá ezt a hazafias ügyet.

Sajnos, a mi társadalmunk szervezetlen és fegyelmetlen, itt mindenki vezetni, feltűnni, újságba jönni, címet, ordót kapni akar, de senki sem akar dolgozni, munkálkodni; minálunk az a szigorú kötelességtudás, az a hallgatag alárendelkezés, más tapasztaltabb, idősebb, érdemesebb tag vezetése alá, ez a „mindenki a maga helyén” való elv, mely a németeket oly nagygyá, oly félelmissé, de talán sokak előtt ellenszenvesse is tették, nem található. Igaz, hogy a közös veszély pillanatában a magyar is tömörül, lelkesül és nagy tettekre képes, de kitartása nincs, már pedig a rokkantügy áldásos megoldására elsősorban kitartás, összetartás és nagy áldozatkészség szükséges. Erre az áldozatra, erre a szép feladatra hívom fel a társadalom apraját, nagyját, rangfeleket, állás, mindenféle különbség nélkül, hogy a rokkantaknak adjuk meg azt, amit ők megérdemelnek. Ha már ország-világ előtt be van bizonyítva, hogy a magyar katonánál nincs jobb a világon, bizonyítsuk be, hogy mi otthon maradtak ezekről a hős katonákról gondoskodni is tudunk és fogunk. Agitáljon mindenki a maga körében, a maga megyéjében, városában, vagy falujában, hogy a rokkanttelepítés ügyét földdel, tőkével és garancia-vállalással támogatassuk, hisz látjuk, hogy a németek az ő fáradhatatlan agitációjuk nyomán árasztották el a birodalmat és a szövetséges külföldet a rokkanttelepítés irataival, az ő fáradhatatlan munkásságuk nyomán adományoztak egyes nagybirtokosok jelentékeny területeket a települő rokkantaknak. Munkásságuk koronája az a törvényjavaslat, melyet a birodalmi gyűlés alig pár napja fogadott el a járadék tőkésítéséről.

Gondolja meg mindenki, hogy mindenki adósa egy-egy katonának és ezt az adósságot csak úgy róhatja le, ha róla gondoskodik.

Székely hősek.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hőseknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

LXIX.

Elekes Ferenc tizedes 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Márkosfalva hadifogoly. Farkas István 24 hgye. 12 sz. Hszékv. Futásfalva hadifogoly. — Ferencz János szakaszvezető 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Márkosfalva ms. — Fodor Sándor 24 hgye. 9 sz. Udvm. Homoródalmás hadifogoly. — Frates Sándor 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Al-

pobolyfarkasvágó ms. — Fülöp József 24 hgye. 9 sz. Udvm. Homoródalmás hadifogoly.

Gál Ferenc 24 hgye. 9 sz. Csikbánkfalva, meghalt 1915 ápr. 4—19. — Gál Imre 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Kézdizárazpatak, meghalt 1915 április 4—19. — Geczu Dénes 24 hgye. 9 sz. Csikszentdomokos hadifogoly. — Geitán Tódor 24 hgye. 9 sz. Hszékvm. Aldobolyfarkasvágó hadifogoly. — Goga Sándor 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Keresztvár, meghalt 1915 április 4—19. — Görbe Miklós őrzetű 24 hgye. 9 sz. Csikgyimesbükk megs. — Gubánda János őrzetű 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Középahta hadifogoly.

Gyárfás István 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Sepsiszentgyörgy hadifogoly. — Gyergyai András 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Csomortán ms. — Gyergyai Boldizsár 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Csomortán, meghalt 1915 április 4—19. — György István 24 hgye. 9 sz. Udvm. Lövete hadifogoly.

Harai II. János 24 hgye. 12 sz. Hszvm. Zabola hadifogoly.

Ilkei Elek 24 hgye. 12 sz. Udvm. Vargyas ms. — Illés Mihály 9 sz. Hszvm. Maksa ms.

Jakab Zsigmond 24 hgye. 9 sz. Udvm. Kányád hadifogoly.

Kandó Albert 24 hgye. 9 sz. Udvm. Székelydála hadifogoly. — Karácson András 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Sepsiszentgyörgy hadifogoly. — Kéves András 24 hgye. 9 sz. Csikszentdomokos hadifogoly. — Kelemen István 24 hgye. 9 sz. Marostvm. Szászrégen hadifogoly. — Kelemen Pál Lajos 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Papolcz hadifogoly. — Kerekes András 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Ilyefalva hadifogoly. — Kerekes János 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Ilyefalva megs. — Kinda György 24 hgye. 9 sz. Udvm. Székelymuzsna hadifogoly. — Kocsis Károly 24 hgye. 12 sz. Hszvm. Zágony hadifogoly. — Komán Miklós 24 hgye. 9 sz. Udvm. Vargyas hadifogoly. — Kónya Ferenc 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Zágony, meghalt 1915 április 4—19. — Kóródi Lajos 24 hgye. 9 sz. Csiknagytusnád hadifogoly. — Kovács Ádám 24 hgye. 9 sz. Csvm. Kászonyfalu hadifogoly. — Kovács Ferenc 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Kézdikővár, meghalt 1915 április 4—19. — Kovács Gábor 24 hgye. 12 sz. Hszvm. Réty hadifogoly. — Kovács János 24 hgye. 9 sz. Udvm. Karácsonfalva hadifogoly. — Kövér József 24 hgye. 11 sz. Hszvm. Lemhény ms.

László András 24 hgye. 9 sz. Csikszentdomokos hadifogoly. — Lázár József 24 hgye. 9 sz. Udvm. Lövete hadifogoly. — Lázár József 24 hgye. 9 sz. Udvm. Lövete, meghalt 1915 április 4—19. — Lázár Miklós 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Keresztvár hadifogoly. — Lukács József tizedes 24 hgye. 9 sz. Hszvm. Bereczk ms (Folytatjuk).

Jegyezzen minden jó hazafi hadikölcsönt!

SZÉKELY GAZDA.

A Torda-Aranyos vármegyei Gazdasági Egylet igazgató választmánya

a mult héten Dr Wolff Gyula elnökle alatt tartotta meg folyó évi negyedik ülését, amelyen Török Bálint titkár bemutatta a hadifoglyok alkalmazása tárgyában kiadott kormányrendeletet, amelynek ismertetése céljából Elnökség Tordán egy hadifogolyügyi értekezletet rendezett, melyen a gazdák igen nagy számban vettek részt. Jelen tette, hogy a cukorrépa termelés szabályozásáról szóló kormányrendeletnek a gazdaközönség körében való ismertetése és a termelésre való buzdítás céljából az O. M. G. E. támogatása mellett az egylet 4 előadást rendezett a megyében. A társ- és rokonegyletek átiratainak ismeretése rendén titkár jelentette, miszerint a folyó évi termésből származó buza, rozs, árpa, zab, burgonya stb. árainak maximálását közelebről fogja a kormány tárgyalni és kéri az O. M. G. E. az igazgató választmány véleményét egyrészt a tekintetben, hogy mily árakat vél megállapíthatónak az egyes terményekre nézve, másrészt, hogy a monopolisztikus vagy szabad forgalmi rendszert tartja kívánatosabbnak. Igazgató választmány az 1916 év tavaszára megállapított vetőmag árakat tartja alapul veendőnek a folyó évi termés értékesítésére, a forgalmazást illetőleg a szabad kereskedelemnek a hive. Amennyiben azonban a körülmények a monopolisztikus kezelést tennék indokolttá, javasolja, hogy a gabonát az állam kezelje és semmi körülmények között sem a Haditermény R. T., amelynek működését sem a gazdaközönség, sem a közgazdasági bizottság nem óhajtja a megyében. Kéri a választmány az ipari cikkek árainak maximálását is, amennyiben ez nem történne meg, kéri megfelelő arányban emelni a terményárakat. Jelenti továbbá a titkár, hogy az Elnökség Tordán egy megyei jellegű állattenyésztési értekezletet tartott. Az értekezlet lefolyásáról az egylet a hiv. lapban beszámolt és az eredményről az O. M. G. E.-t értesítette. Az Elnökség feliratilag kérte a kormányt, hogy a tordai sóbányából szolgáltatna ki marhasót oly árban, mint az ipari vállalatok (100 kg.-ként 38 f) kapják. Tagok részére a hó folyamán Parajdról két és fél waggon marhasót rendelt az Elnökség. A hadsereg által felajánlott árban az egylet utján kínált borokat Bergleiter József szől. és bor felügyelő a héten megmintázta. Közvetítési jutalék megtérítése címén a „Mezőgazdak“ 1 drb 200 K értékű részjegyet küldött az egyletnek. A tagok részére rendelt 20 mázsa raffia elkelt. Elnökség május 10-i szállításra 1000 drb kaszanyelet kötött le, mely a tagok rendelkezésére áll. A Gazdák Biztosító Szövetkezetével a képviseleti szerződést elnökség megkötötte. Elnökség a „Hangya“ szövetkezett fiók

felállíthatása érdekében már eljárt. Eddig közel 1000 üzletész jegyzetelt; tehát jóval több, mint a menyire feltétlen szükség lett volna. 22 új tag bejelentése után az ülés véget ért.

Burgonyakészletek bejelentése. A mult év tavaszán a vasuti szállítási nehézségek és egyéb akadályokból kifolyólag az ország némely részén nagyobb burgonyakészletek eladatlanul és felhasználatlanul maradtak és elrothadásuk által a gazdát érzékeny veszteségek sújtották. A folyó évben, midőn a burgonya elszállítása a kormány intézkedése által is bizonyos mértékig korlátozva van, még fokozottabb mértékben fennáll annak lehetősége, hogy az ország egyes vidékein a gazdákat ily károk érhetik, míg az ország más vidékein a lakosság az élelmészeti célokra szükséges burgonyát nélkülözik. Ezért a földművelésügyi miniszter felhívja a vármegyék alispánjait, hogy figyelmeztessék a gazdákat arra, hogy amennyiben még eladatlan burgonyakészleteik lennének, azokat a földművelésügyi miniszternél haladéktalanul jelentsék be, aki ezen készletek megvétele iránt a szükséges intézkedéseket a lehető legrövidebb idő alatt meg fogja tenni. Ha a gazdák a bejelentést meg nem teszik, az ebből kifolyólag őket érő károsodásért senkit felelőssé nem tehetnek.

A makói hagyma — a háboru alatt. Kilenc év előtt Makón megalapították a „Makói hagymazöltség-kertészeti és gazdasági terménykereskedelmi részvénytársaságot“. A hosszú című s kezdetben kifizetési és ezzel arányban jövedelmező társaságnak az 1912-ik esztendőben 16.624 korona jövedelme volt s a most közzétett 1915-ik évi mérleg szerint 67.220 korona, de ezenfelül 33.463 koronát fordított leírásokra s így a 100.000 korona alaptőkével bíró részvénytársaság a háborus esztendőben 106 százalékot nyert a makói hagymával és zöltséggel.

HIREK.

Üdvözlök Május . . .

Üdvözlök Május, hogy ismét eljöttél. Minden farügyekre koszorút kötöttél. Kijöttél a télnek zordon, vas fagyából, A természet munkás, örökös honából.

Oh jöjj hozzánk, siess, természet remeke, Hogy menjen földünkre ki az arany eke. Te vidámitod meg téli bus keblünket, Felköltöd álmából virágos kertünket.

Oh te bünös ember, most hát ide tekints, Lehull ott a fákról, lehullt a fagybilincs. Menj ki az erdőnek csendes kebelére, Nézzél a természet csuda erejére.

Nézd meg a nyárfának mi van a zöld ágán, Hirdeti az Isten, ama kis csalogán'. Hirdeti Istennek csoda nagy erejét, Hogy kizöldeltette erdejét, mezejét.

A pacsrta dalját örömmel zengeti, Májusnak eljöttét Istennek hirdeti. Figyelmeztet téged, az örök életre — Bűnödtől tisztulj meg most és mindörökké!..
Rápolti Károly.

— **Kárpát-nap.** Holnap, május 1-én az összes iskolákban ünnepély lesz. A r. kath. főgimnázium ünnepélyén Frölich Ottó tanár mondja az ünnepi beszédet. Dobay Imre VII. és Barabás Andor III. o. tanulók szavalnak. Az ifjuság pedig a Himnuszt és a Szózatot fogja énekelni. Tetszés szerinti adományokat Kárpátokban elpusztult falvak javára szívesen fogadnak.

— **Gyolcsos Pál és József főherceg** meghatóan szép történetét mondotta el a Neue Freie Presse husvétii számában Borovics Szvetozár az V-ik hadsereg parancsnoka. Ez a gyönyörű történet, mely „az ezer hasonló eset közül“ csak egy, így szól:

„Van a hadseregben egy ember, Gyolcsos Pál szakaszvezető, a ki harcolt velünk Szerbiában, a Kárpátokban, a Sannál és az Isonzónál. Hatszor sebesült meg és alighogy meggyógyult, mindig mindjárt visszatért a frontra. A mikor a negyedik Isonzo-csatában hetedszer is eszuttal súlyosan megsebesült, miután már három kitiintetés díszítette mellét, megkérdezték tőle, hogy vajon van-e valami kívánsága, hogy azt teljesítsék. És tudják-e, hogy mit kívánt ez az ember? Azt kérte: engedjék meg neki, hogy láthassa vezénylő tábornokát, hogy mindhalálg való hűségéről biztosíthassa őt.

Kívánságát azonnal teljesítették. A csatákban edzett császári és királyi herceg, a ki maga is bátor férfiú és az igazi bátorságot a legtöbbrre becsüli, a hős ágyához sietett. Kell-e, hogy még többet is mondjak az Isonzo-hadsereg szelleméről? Kell-e még többet is mondanom sikereink belső okáról? Az a nép, az a hadsereg a mely ilyen férfiakat mondhat magáénak, diadalmaskodik a legviharzóbb orkánban és dacol minden ellenséggel.

— **Kormányképviselek.** Az ideii rendes érettségi vizsgálatokhoz a vallás- és közoktatásügyi miniszter kormányképviseleknek küldötte ki: Dr Szádeczky Gyula kolozsvári tud. egyet. ny. r. tanárt a marosvásárhelyi, Dr Dézsy Lajos kolozsvári tud. egyet. ny. r. tanárt a sepsiszentgyörgyi, Bede László nyug. ref. főgimn. igazgatót a székelyudvarhelyi ref. kollégiumhoz; Dr Vass Miklós kaposvári áll. főgimn. tanárt pedig a székelykeresztúri unitárius főgimnáziumhoz.

— **Örömhírként** vehetjük tudomásul, hogy a háborus mozgalmakból kifolyólag a hadszíntéren és azon belül az ország majdnem minden városában felmerült súlyosabb természetű heveny fertőző bántalmak közül — a kiütéses tifusz és kolerátlen esete sem volt észlelhető. Udvarhelyvármegye területén az 1915 év folyamán. Ezt az örömhírt közli az alispáni jelentés közegés gyűről szóló fejezete, melynek kedvező tartalmat Dr Lengyel József vármegyei tiszti-főorvos az élén, az itt működő deák orvoskar adott. Hála és elis-

merés érette a fáradságot nem ismerő, az önfeláldozásig lelkiismeretes, előrelátó orvosi karnak!

— **Új főgondnokot** választott a kézdivásárhelyi ref. egyházközség. A nem régen elhalt Benkő Gyula örökébe Nagy Károly árvaházi nyug. igazgatót választotta meg, aki úgy fáradhatatlan közéleti, mint egyházi munkásságával régen kiérdemelte ezt a diszes tisztséget. Az új presbiterek: Dr. Nagy Emil Pál, Dr. Gyöngyössy István, Kondor István, Petke Gyula és Molnár Kálmán lettek.

— **A negyedik hadikölcson** jegyzésének lelkes mozgalma már teljes erővel hódítja a híveket országSZerte a pénzügyi önvédelem zászlója alá. A király Ő Felsége tíz millió, Frigyes királyi herceg hat millió koronát jegyezett a negyedik magyar hadikölcsonre.

— **Befejezést nyert.** Ha valamely munkánkat az előre tervezett módon befejezhetjük, jóleső érzés tölt el. Sokszor az érzés akkor, ha közcélért dolgozunk. Mi az érdek, a valódiak előtt, mindig kalapot emeltünk — személyválogatás nélkül, mert ez az igazság, melyet újságírói hivatásunk gyakorlásánál folytonosan szemelött tartottunk; noha éppen ezért gyakran a legigazságtalanabb üldözéseket kellett ta-

pasztalnunk. Most is egy messze-kiható igazságról, céldutatos működésről emlékezhetünk meg. Dr. *Sebesi* János, Udvarhelyvármegye alispánjának a törvényhatósági bizottság tavaszi rendes közgyűlése elé terjesztett évi jelentése adja a kedvező alkalmat erre. A tanügyről részletesen beszámolván, többek között ezt mondja: "... programomnak, az összes községi népiskoláknak állami kezelésbe vételére vonatkozó része, a főispán ur szives közreműködésével, befejezést nyert". Ahol a tanügyet ilyen és ehhez hasonló program szerint kezelik a vármegye vezérei, ott az üdvös eredmény el nem maradhat. Őszintén kívánjuk, hogy a mily megnyugtató érzést adhat Dr. *Sebesi* János alispánnak e programmszerű, üdvös kulturális működésének határköve, éppen oly siker koronázza további hasznos törekvéseit is a páratlan vitézséggel harcoló székelység javára!

— **A legdiszesebben dekorált 24-es honvéd tisz.** A király Vén Zoltán brassói 24 h. gy. e.-beli tartalékos hadnagynak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a III. oszt. vaskorona rendet adományozta. Vén Zoltán ezzel nemcsak a brassói 24-es honvédezred, hanem általában az egész hadsereg legdiszeseb-

ben dekorált hadnagya. A 24-es brassói tartalékos hadnagya a következő kitüntetésekkel kapta: A kis ezüstöt, a nagy ezüstöt, az arany vitézségi érmét, III. oszt. ka'onai érdemkeresztet és most a vaskorona-rend III. osztályát. Mint a „Székely Ujság” írja — a legvitézebb 24-es tart. hadnagya most aktiváltatta is magát és a hadsereg kötelékében marad.

— **Udvarhelyvármegye** törvényhatósági bizottsága tavaszi rendes közgyűlést e hó 26-án Ugron János főispán elnöklésével tartotta meg. Az alispáni jelentés tudomásul vétele után, amintegy 255 pontból álló tárgysorozatot rövidesen elintézték. A 4-ik magyar hadikölcsonre 30 ezer koronát jegyeztek.

— **A nagyszombati polgári isk. tanítónőképzőintézet** 1-ső évfolyamába a következő 1916—17. iskolai évre felvételért folyamodhatnak okleveles elemi népiskolai tanítónők és középiskolai érettségi vizsgálatot tett növendékek. Utóbbiak a pedagógiából különbözeti vizsgálatot tesznek. A felvétel pályázati kérvények alapján történik. A főlvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Születési anyakönyvi kivonat. 2. Elemi tanítónői oklevél vagy érettségi bizo-

nyítvány. Ha a folyamodónak még nincs oklevele, akkor az elemi képző IV. évfolyamáról a bizonyítvány csatolandó, de az oklevél utólagosan feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben megjelölendő a szakcsoport, melyre a folyamodó felvétetni óhajt és hogy benlakó vagy bejáró akar-e lenni. Bennlakási havidíj 48 korona. A kérvényeket a polgári isk. képző igazgatóságához június hó 15-éig kell benyújtani. A főlvetel június hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II. évfolyamban szintén vehetők fel új hallgatók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A bennlakásról prospektust szivesen küld az igazgatóság. Nagyszombati, 1916. április 26. Dr. Bilinszky Lajos polgári isk. tanítónőképző intézeti igazgató.

— **Magyar Könyvvelési Folyóirat.** Havi szaklap a számviteli ismeretek fejlesztésére. Gyakorlati Könyvelő melléklettel félévre 5 korona. Kérjen mutatványszámot a kiadóhivataltól, mely Budapest VIII. Vasutca 9. sz. a. van; a „Székelyország” olvasói ingyen kapják.

Nyomtatta és kiadja **BETEGRH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.

Könyv-, zenemű-, papír-
író- s rajzszerkereskedés,
könyvnyomda és újság-
kiadó hivatal.

Betegegh Pál

„Székelyország”

Csik-, Háromszék-, Marostorda-,
Torda-aranyos- és Udvarhely-
vármegyék független székely ér-
dekű újsága.

könyvnyomdája és könyvkötő intézete

a „Székelyország” („Székely-Udvarhely”) szerkesztősége és kiadó-
hivatala Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. szám (saját ház).

A székelyföld
legnagyobb nyomtatvány-
raktára!

Elkészít mindenféle
községi, körjegyzői,
egyházi, tanügyi, ügy-
védi, végrehajtói és
mindenféle magánügyi
nyomtatványokat és
állandóan raktáron
tartja.

Vidéki megkeresésre
azonnal válaszol. Költ-
ségjegyzékkel díjtalanul
szolgál.

Telefon szám 15.

**Könyvnyomdai munkák u. m. könyvek,
plakátok, számlák, jegyzékek, borítékok,
névjegyek, eljegyzési és esküvői kár-
tyák, meghívók, körlevelek és gyászje-
lentések a legrövidebb idő alatt esinos
kivitelben a legolcsóbb árak mellett ké-
szülnek.**

Keresek egy jóra való, szorgal-
mas fiút nyomdász tanulónak.
Reál- vagy polgári iskolai két osztályt,
avagy gimnáziumot végzettek előny-
ben részesülnek.

Figyelmeztetés!

Hirdetés az üzlet-
telke! Hirdetés nél-
kül nincs üzlet! Hir-
dessen a „Székely-
ország”-ban és üz-
letében okvetlen
lendületet fog ta-
pasztalni.

Hirdetések díjsza-
bás szerint. A „Szé-
kelyország” meg-
elenik minden va-
sárnap. Előfizetési
ára egy negyedévre
2 K 50 f. Egyes
szám 16 fillér.

Az Élet könyve mint ál-
landó házi orvos 3 K
kapható e lap kiadó
hivatalában.